

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XLIX. Mortes varias, per bella pestes aliasq[ue] caussas, iustißimis
Dei iudicijs, in homines immitti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

Deus, dum vitam tam citò aufert; aufert enim cum vita occasionem atrociora supplicia promerendi.

XV.

Sed cur non etiam sine beneficio hoc auferret vitam illis, qui improbitate sua faciunt, ut etiam sancti vivere diutius in tam scelerato Mundo non velint? Nam eousque peccatum progreditur, ut & malos faciat vita indignos, bonos autem vitæ indignantes.

Eccles. 2. 37.

Gen. 27. 46.

Iob. 10. 1.

Ion. 4. 8.

3. Reg. 19. 4.

2. Cor. 1. 8.

Marci. 14. 33.

Iob. 3. 1.

Ierem. 20. 14.

1. Machab. 7.

Rom. 7. 24.

Phil. 1. 21.

Psal. 141. 8.

S. Ambros. de

bono mortis.

cap. 7.

Possidon in

vita S. Au-

gustini. cit.

Idcirco taduit me vita mea, ait ille, videntem mala uniuersa esse sub sole, & cuncta vanitatem. Quale vitæ tedium etiam

Rebecca, Iob, Ionas, Elias, Paulus, Christus, alijque quàm plurimi habuerunt. Diem natalem Iob maledixit; & Ieremias, ac

Mathathias, se natum doluit. Et Paulus cum eodem Iob, & Ieremia, & Elia, & Dauide ex hac vita discedere desiderauit. Et

qui vitam odio habuit, ait S. Ambrosius, utique mortem prædicauit, granius est enim ad peccatum vivere, quàm in peccato mori. Immo

longè præstabilius est millies mori, quàm in peccato vivere. Hinc solenne est sanctis viris tedium præsentis vitæ, ut ipsi mor-

tui Deum etiam leuiter desinant offendere, ac videre peccata aliena, quibus grauius læditur diuina maiestas. Micus enim il-

lis dolet mors sua, quàm mala aliena, ut apparuit etiam in S. Augustino, cum eius ciuitas obsideretur. Itaque & se perimunt

ante tempus, qui peccant, & eos, qui non peccant, ut vel sic bis peccent peccatores. Qui plura vult de hoc argumento, legat S. Gregorium Nyssenum oratione de ijs, qui præmaturè abri-

piuntur.

CAPVT XLIX.

Mortes varias, per bella, pestes, aliasq; causas, iustissimis Dei iudiciis in homines immitti.

I.

Ut homines nonnulli citius moriantur, satis dictum existimo. Atque hæc de tempore Mortis quoque sufficiunt. Nam quòd in senecta primùm ætate decedat, vix est quisquam qui murmuret; cum vix quisquam sit tam senex, qui non vel speret, vel optet vitam longiorem. Quòd si enim nonnumquam tædio laboris, vel alijs ærumnis pressus mortem videatur vocare, haud seria est vocatio, quia si vel inuocata venit, est ingrata. Quod lepida fabella expressit Æsopus, in

sene

sene lignorum fasce grauato, ac dicente: Vtinam Mors veniret! Audijte votum mors, & ponè astans dixit: En adsum, quid me vis? exterritus senex respondit: Vt in hoc fasce portando me adiuuares, vocaui te. Ira delusa Mors, sene viuo relicto, coacta est abire. Neque aliud hoc commento voluit Phryx fabulator, quàm vota mortis non esse seria, etiam in homine senescente. Alia est ratio Sanctorum cupientium esse cum Christo, qui etfi ex animo clament: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius!* Non clamant tamen ex impatientia, neque murmurant contra Dominum, qui eos finit diuini exulare: Sed potius dicunt cum S. Martino: *Si adhuc populo tuo sum necessarius, non recuso laborem.* Itaque de tempore mortis, abundè est disputatum. Sed de modo ac vario genere morientium, pauca restant dicenda, cum passim plurima jam sint à nobis tradita, vbi priuata delicta priuatis pœnis justissimè punita demonstrauimus.

Rom, 7, 24

Amos. 3. 6

II.

Neque tamen mors particularis sufficit: si flagitia sint publica, si in cælum clamantia, publica etiam morte puniuntur. *Si erit malum in ciuitate,* ait Amos, *quod Dominus non fecerit?* Itaque bella, famem, pestem, depopulationes agrorum, interitus equorum & iumentorum ceterorum immittit justissimus Mundi Gubernator. Ad bella quod attinet, an non his Iudæorum perniciam plerumque Deus vindicauit? (jubet enim compendio repetere, alias fusè enarrata) iam Assyrios, iam Chaldæos, iam Ægyptios, iam Romanos in eos excitauit. An non decem tribus, vbi à regibus Syriæ castigatæ nondum ad frugem redierunt, iusto Dei iudicio ad extremum stirpitis excisæ fuerunt, alijs in seruitutem abreptis, alijs gladio interemptis? An non etiam tribus Iuda & Benjamin, quæ solæ è duodecim restabant, à Chaldæis postea dissipatæ, & in Chaldæam transportatæ sunt, vbi per 70. annos durissimæ seruitutis jugum sustinuerunt? Hanc pœnam vbi perfoluerunt, iterum misertus eorum Deus, in patriam illos remisit, ac denuò opibus & omni felicitate auxit, crescereque fecit in populum grandem. Sed vti difficilius est ferre secundam, quàm aduersam fortunam, ita rursus à recta virtutis via in errores declinauerunt, nihil nisi corporis bona æstimantes, Quare neq; Messiam cœlestia tradentem receperunt;

540. *Cap. XLIX. Mortes varias, per bella, pestes, aliasq; causas,*
quin ipsam & Apostolos eius saeuissimè interfecerunt. Rursum
ergo supplicio digni, rursum bello tristissimo sunt afflicti. Atque
vt nullum scelus potuit esse detestabilius, quàm quo ipse Deus
infami cruce est interemptus, ita quoque nullum vniquam bel-
lum plura secum exitia tulit. Fuit bellum annis diuturnum.
Fuit per magna terrarum spatia extensum. Fuit licentia militari
truculentum. Fuit effectū luctuque miserandum. In Iudæa ve-
xati sunt à Præfectis & milite Romano, eo modo, quem & nos
iam diu experti sumus. Nullius agri, nullius pecora, nullius do-
mus, nullius vita erat secuta. Non pauci degebant extra Iudæam,
plurimi in ciuitatibus, & pagis. Vbique expositi fuerunt furenti
populo. Percutiebantur, spoliabantur, foedabantur sordibus,
fauciabantur saxis, occidebantur passim, nullo eos defendente,
& quod miserius est, nullo miserante, vt Philo tradit. Vt quisq;
eos maximè oderat, ita maximè ludificabat. Denique scopus
erant calamitatum, donec tandem obsessa est Ierosolyma, in-
qua obsidione omnium malorum Oceanus confluxit. Vastitas
agris, incendia tectis illata; homines primùm fames; tum, que
inde sequitur, pestis vastauit aded̄ atrox, vt adēs & fora platearū
que omnes corporibus mortuorum sternerentur, multitudine,
cadauerum sepeliendi potestatem superante. Iuuenes robustos,
& valida ætate viros, diuersæ uelitationes absumpserunt; puel-
las & matres honestas, militum petulantia temerauit; ciues eo-
rumque coniuges ac liberos ignis & ensis crudelissimè interfecit,
vel immitis victor in vincula & compedes dedit, vel in mancipia
vendidit, vel in triumphos & spectacula Romam misit. Feruntur
in vnica vrbe Ierosolymitana, obsidionis tempore, decies cetera
millia periisse, etiamsi excipias eos, qui antea per populi furo-
rem, vel injuriam Præfectorum trucidati sunt. In seruitutem
venerunt nonaginta septem millia. Ac ne in homines tantum
sauietur, ipsa etiam aedificia vastata sunt, dirura magnificen-
tissima palatia, & templum augustissimum ita laceratum, vt nec
lapis super lapidem permaneret. Tantas DEI iras meretur
peccatum; & quidem justissimè sic Deus scelera plectit, quem
offendere infinities grauius est, quàm Imperatoriam cuiusquam
Cæsaris lædere Majestatem. Et quid non Cæsares fecere, vt in-
urias

Philo in
Flaccum, & in
Legatione ad
Caium,

jurias suas vindicarent? Nota est Theodosij tragedia vt nihil dicam de Troia ob Helenæ raptum euerfa, quæ meritò potest Argi collis appellari.

Quemadmodum autem Iudæorum crudelitatem in Christum, bello puniuit, ita eodem pœnæ genere olim castigauit, Egyptios & Pharaonem; itemque Tyrios, Idumæos, Moabitas, Syrios, Assyrios, Chaldæos, & quid non historia indicant diuersis gentibus accidisse? Quare idem sentiendum est de nostris istis infelicissimis bellis. Quid enim aliud putemus esse, quàm quædam Dei flagella? Nec enim tantum longa pace sæculum hoc nostrum cœpit in luxum solui, vt peregrinis vestibus & viri fæminas, & fæminæ viros mentirentur; vt nulli sumptus sufficerent; vt opificum vxores, nobilium matronas pallijs, tunicis, collaribus, crinium ornamentis, & mundo muliebri exæquarent; sed pœnè etiam fides, religio, reuerentia Diuorum, rerum sacrarum & Ecclesiasticarum obseruatio, sinceritas, iustitia omnis extincta erat; pœnè iterum terræ filij, velut giganteo bello in caelestes insurrexerunt, pœnè superos ipsos conati sunt de regia sua depellere. An non ergo & Deus bellis hæc bella compensaret, & funera funeribus cumulet, dum nos videt scelera sceleribus cumulantes? Sic maculatos crimine, emaculat sanguine: Sic Creatoris sui oblitis aurem vellit: sic opes imminuit, atque abundantiam amputat, ne in vitia ebulliant: Sic animos putrescentes sale condit: Sic delicta contracta expungit: sic fomenta subducit, ne noua contrahantur: sic ignominia implet facies nostras, vt nomen Domini quæramus: sic vulnerat, vt ad medicum recurramus: sic accedit multitudinem impiorum, quorum semper maior est numerus; sic proborum virtutem, patientiamque exercet, & merita coronat; sic improbis dat occasionem poenitendi; aut, si sunt obstinati, eicit illos de hac cæcitate sua in tenebras exteriores. Hoc merentur comperendinatos poenitentia; qui velut Echinus partum differunt.

Duplici autem fonte oriuntur peccata, communium claudium causam præbentia. Aliquando enim ipse populus corruptus iram Dei in se prouocat. Quod de Sodomitis, & Ierichunte dicitur, & de alijs totis gentibus. Meritò enim Deus falcem

III.

IV.

suam mittit, in fenticeta passim excrefcentia, vt populus luat, quod populus peccauit; quemadmodum & ad sepulchra concupiscentia euenit. Aliquando, & quidem non rariùs, ipsi Principes bella in se prouocant. Facit enim diuturna felicitas insolentes, & qui supra ceteros longè euecti sunt, ceteros facillè despiciunt. Animo igitur tumefcente, non iam benefactori Deo, opes ac potentiam suam, sed suis viribus, nec diuinæ, sed suæ prouidentie ascribunt: progenitoribus & sanguini ascribunt, quidquid Conditoris liberalitati erat tribuendum. Hinc quidquid libet, licere putant. Hinc quia neminem metuunt, neminem curant. Lex illis est libido; & vis jus putatur. Non audiuntur consilia; non admittuntur querelæ; periit, quisquis non laudat iniquitatem. Exultat veritas, regnant adulescentes: omnia sulque de que feruntur: Subditi habentur instar iumentorum. An non insurgant? an non jugum tam crudele excutiant? an non ad libertatem aspirent? si illis oclusæ sunt aures Principum, an non Deum querelis adeant? an non à Superis audiantur, qui coguntur mortales, ritu Deorum propemodum, adorare? Hoc videt auditque Deus, quod gerit Mundus. Exigit igitur æquitas, vt Principatus transferat, vt regna mutet, vt Imperia non continuet. Hac de causa regnum Assyriorum permissi sunt Persæ pessumdare; Persarum, Græci; Græcorum, Romani. Romanorum quoque pessum ibit. Quando? quo pessumdante? Deus scit. Utinam & tempus & author à nobis longè distent! sed quandocumque tandem id futurum est, futurum est, Deo iustissime Mundum iudicante.

V.

Mortes, quæ per bella contingunt, ostendunt, etiam illas, non sine Numinis vindicta, euenire, quæ fame aut peste procurantur, aut quæ inundationibus, incendijs, naufragijsque inferuntur. Postquam enim semel per peccatum Mors intravit in orbem terrarum, & statutum est hominibus semel mori, idem ostium etiam sæpius inuenit, cum homines agminarim sustulit. Cur diluuiò penè totum genus mortalium deletum est? Videns Deus, quòd multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, pœnituit eum quòd hominem fecisset in terra, Et tacitus dolore cordis intrinsecus: Delebo, inquit,

Rom. 5. 12.
Hebr. 9. 27.

Gen. 6. 7.

quit, hominem quem creauit, à facie terra, ab homine usque ad animantia, à reptili usque ad volucres celi. Quanta tunc mortis seges fuit? quanta strages cadauerum natantium? Puniti sunt, præter familiam Noë, vniuersi, quia peccauerant vniuersi. Atque tunc quidem Mors aquis vsa est, aliàs ignibus imperium suum exercuit. Tunc nimirum, cum Dominus dixit: *Clamor Sodomorum & Gomorrha multiplicatus est, & peccatum eorum aggravatum est nimis.* Horrendum fuit tunc supplicium, cum ignes, loco aquarum, de cælo ceciderunt; sed & horrenda scelera, & sceleratorum ingens multitudo. Vt autem sciamus, quàm iustum tum fuerit Dei iudicium, ita Abraham affatus est Angelos: *Numquid perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate, peribunt simul? & non parces loco illi, propter quinquaginta iustos, si fuerint in eo? Absit à te, ut rem hanc facias, & occidas iustum cum impio fiat, iustus sicut impius, non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc.* Dixitq; Dominus ad eum: *Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos. Si hoc non satis est ad diuinam misericordiam nobis commendandam, dixit etiam: Non delebo propter decem.* Quis ignes non jacularetur in tam nefariam ciuitatem? Inuenti sunt homines, qui, propter decem, immò propter vnum, totam perderent urbem; & Deus urbem non perderet, in qua ne decem quidem iusti sunt, sed tam impij, vt si possent, Deum ipsum perderent? Ne igitur miremur, cum audimus, integras exuri, vel terræ motibus hauriri ciuitates: nouit Deus, quid agat, nec tantam multitudinem extirpat sine causa; sicut neque nos zizania ex agris nostris sine causa extirpamus.

Gen. 18. 20.

.114.

.115.

Aquis & flammis vidimus punitos peccatores; nunc & terra & flamma absumptos consideremus. *Dathan & Abiron* egressi stabant in introitu papilionum suorum cum vxoribus & liberis, omniq; frequentia. *Confestim igitur dirupta est terra sub pedibus eorum: & aperiens os suum, deuorauit illos cum tabernaculis suis & vniuersa substantia eorum. Descenderuntq; viui in infernum aperti humo, & perierunt de medio multitudinis. Sed & ignis egressus a Domino, interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incensum.* Repentinus ille fuit & tremendus interitus. Sed numquid cum

VI. Num. 16. 27.

.116.

Num. 16. 21.

eum sacrilegi isti murmuratores non meruerunt? Numquid innocentes cum iustis perierunt? Quam prouidè enim locutus Dominus ad Moysen & Aaron ait: *Separamini de medio congregationis huius, ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt prout in faciem, atque dixerunt: Fortissime Deus spirituum uniuersæ carnis, num uno peccante contra omnes ira tua desinet? Et ait Dominus ad Moysen: Præcipe uniuerso populo, ut separetur à tabernaculis Core, & Dathan, & Abiron. Quod & factum: tantam habet Deus rationem bonorum, ut etiam in ira misericordiæ recorderetur, nec capillus quidem de capite nostro cadat, sine eius iustissima voluntate. At impios si plectere vult, facit, ut ne terra quidem eos sustineat.*

VII.

Sapi. 5. 18.

Quòd si quis velit & quartum elementum aëris considerare, etiam illud, quod est spirandi remedium, fit mortis & expirandi instrumentum: cum aëre infecto perustisque ventis, pestilentia in homines impetum facit, & venenatæ auræ corpora corrumpunt. Temerè autem putemus elementa peccare, & grassari pestes? nequaquam, sed Deus idem & bonas dat tempestates & malas, profertque de thesauris suis ventos, & nunc Euros emittit, nunc Aquilones. Si peccauerint homines, *Accipiet armaturam Zelus illius, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace iustitiam, & accipiet pro galea iudicium certum. sumet scutum inexpugnabile aequitatem: acuet autem duram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directè emissiones fulgurum, & tamquam à bene curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum insilient. Et à petrosa ira plena mittentur grandines, excandescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, & tamquam turbo venti diuidet illos: & ad eremum perducet omnem terram iniquitas illorum, & malignitas euertet sedes potentium.*

3. Reg. 8. 37.

Meliores naneisci aues isti non merentur. Neque desunt exempla. Cum enim non rarò contagium pestilentiae, & corruptus aër coniungantur, si à peccato aut propter peccatum pestilentia inuadit, plerumque corruptus etiam homines inuadit aër. An non etiam ob numeratum populum, à Gad, aut po-

2. Reg 24. 19.

tius à Deo ad David dicitur? *Aut septem annis veniet tibi fames*

in

in terra tua: aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos, & illi te persequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua? Quorum tertium elegit Dauid, Immisitq; Deus pestilentiam in Israel, de mane usque ad tempus constitutum, & mortui sunt ex populo à Dan usq; ad Bersabee septuaginta millia virorum. Hic populus occisus est propter Principem, heu quot mortium reum! Nam qui peccauit, occidit. Ad quem modum sæpe, unius obnoxiam, breui tempore, ita oppida atque regna, immissa lue, exhauriuntur, vt vix quarta pars hominum restet. Quod dudum se improbis facturum minatus est Dominus. Nec pestem tantum, sed etiam bestias est minatus; nec minatus est tantum, sed etiam velut exercitum in aciem produxit, iam quidem muscas, iam ciniphes, iam ranas, iam ignitos serpentes, iam vrsos, iam leones & dracones, quæ omnia diuinis iudicijs acciderunt, vt non solum elementa, sed etiam viuentia contra hominem pugnarent, in hominis vsum creata. Cur enim non mutarent finem suum, cum homo ipse prius à fine suo declinet? Sic Gigantes caelo bellum facientes sunt fulminandi.

Sed illud mihi quis obijciat, Dauidem populo numerando peccasse, populum luisse; quod à diuina bonitate videtur esse alienum. Huic respondeo, quod superius dixi, non solum iustum esse DEVM, si dominio suo vtatur in innocentes, sed etiam benignum. Tollit enim eos, ne malis grauioribus inuoluantur. Nec magnum malum est, mortem, cui antea addicti sumus, populo citius, in exemplum aliorum accelerare. Deinde aio, habere etiam & videre DEVM in populo causam, cum eum plectit, Principe delinquente. Etsi enim id ignoremus, suo tamen tempore patefiet. Accedit, populum esse membra, regem caput regni; quid ergo mirum, si membra propter caput puniantur? Præsertim, quia plerumque ipsius Principis peccata in populum redundant? An non Dauide sibi de multitudine ac potentia placente, etiam ipse populus intumuit, plus viribus suis, quàm diuinis auxilijs nixus? An non rege iniusto, iniusti fiunt & ministri, & populus vniuersus: siue cum nimis impatienter murmurat, siue cum mores & exemplum regis imitatur? Cerrè vbi nimix exactiones instituuntur à magistratu, populus quoque in-

Zzz

iustis

Leuit. 26. 17.
Num. 14. 12.
Deut. 28. 21.
Ierem. 21. 6.
Ezech. 5. 7.

VIII.

justis artibus pecuniam facit. Rectè igitur Deus, ob Davidis peccatum, pestem intulit populo Davidis. Quod poenæ genus à Deo venire, longè clarius est, quàm bella: cum pestem, per causas naturales exortam directè possit velle, nullà culpà interveniente; bella autem, quæ injustè suscipiuntur, non possit velle directè, sed tantùm diuinæ providentiæ suæ æquitate permittat, in scelerum vindictam; sicut ipsos cacodæmones subinde relaxat, sinitque, tamquam justitiæ ministros, per provinciam, vel domum grassari, quos alioqui diuinâ suâ virtute constrinxisset, & ne nocerent terræ aut mari, cohibuisset. Itaque siue morbos, siue mortes, easque seu publicas, seu priuatas audiamus, Psal. 144. 17. semper dicamus: *Iustus Dominus in omnibus vijs suis: & sanctus in omnibus operibus suis.* Quòd si autem mortes cladesque tales horremus, horreamus peccatum, causam talium calamitatum. Eo 2. Paralip. 7. cessante, cessabunt & istæ, Domino ad Salomonem dicente: *Si clausero calum, & pluuia non fluxerit; & mandauero, & praepero locusta, ut deuoret terram; & misero pestilentiam in populum meum; conuersus autem populus meus, super quos innocatũ est nomen meum, deprecatus me fuerit; & exquisierit faciem meam, & egerit poenitentiam, à vijs suis pessimis: & ego exaudiam de calo, & propitiu ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum.* Vbi aliud genus est nauis, aliud genus remi adhibendum est.

CAPVT L.

Tragico Mauritij Imperatoris exemplo ostenditur, quàm justa sint iudicia DEI, immò & quàm clementia, si quem publico, etiam per carnificem, supplicio affici, aut ferro excindi patiatur.

I,

Georgius Cedrenus in

Nullam aut auaritiæ luculentâ calamitate punitæ; aut inclementiæ atque inhumanitatis diuinitus insigniter castigatæ; aut etiam magnæ dignitatis de summo culmine, ob neglectos subditos, dejectæ extat horrendum exemplum, est illud, quod tum alij, tum verò prolixè Georgius Cedrenus in hunc modum narrat, magnatibusque proponit consideran-